

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdankih ob torekah, četrtekah in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojne izdanje stane: za eno mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ . . . 4.50 za pol leta . . . 8.— „ „ . . . 12.— za vse leto . . . 18.—

Naročnik je plačevati naprej na naročbo brez priložne naročilnice se sprava na ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 avt., izven Trsta po 4 avt.

EDINOST

Oglaš se računa po tarifu v petih; za naslove s debelimi črkami se plača prestop, kolikor obsega navadnih vrst. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, maši oglaš itd. se računajo po pogodu.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovane ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema upraviteljsko ulico Molino pri solo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglaš je plačevati loco Trst. Odpri reklama cije so prosta poštnina.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinosti je moč.

Našim zasramovalcem.

(Drugi članek.)

Ako pridodamo še, da nam „Delavec“ očita slednjič jezovitstvo, verjeli nam bodo čitatelji, da se je to glasilo socijalistiških voditeljev nazmerjalo do sitega, kakor najbolj kričavi vrabec v traju. To nam vsiljuje menenje, da so velemožni voditelji slovenske demokracije in zajedno ponižni slugi sovražnikov naroda slovenskega jeli postajati jako — nervozni. Kdor si je ohranil duševne ravnotežje, o tem si niti misliti ne moremo, da ne bi poznal drugega sredstva, nego psovko, in da ne bi se sramoval takega početja. Jako sumljivo znamenje je to za „sodruge“, da jim je, čim hote pobijati argumente, hitro psovka pod prstom.

Mi obžalujemo sodruge prav iskreno, da so zašli v tako duševno dispozicijo, ali pomoči jim ne moremo, prav zares ne.

Sedaj pa preidimo k onemu, kar vendar-le štrli stvarnega iz amazane kaluže prostaščin „Delavčevih“ in „Svobodnih“. Kar po vrsti hočemo odgovarjati, kakor sta pisali rečeni glasili. Konstatujemo pa že sedaj — in to prosimo, da si obdrže dobro v spominu naši čitatelji, ker je izboren podatek za konečne sedbo o voditeljih socijalne demokracije —, da „Delavec“ in „Svoboda“ le kritikujejo postopanje državnozbornske večine, da pa se boječe izogibljeta nujni dolžnosti, da bi opravičila zvezo svojih poslancev z nemškonalcionalno idejo — kar znači pregrešek proti načelu „mednarodnosti“ — ter zvezo z mednarodnim kapitalizmom, oziroma se stranko nemških advokatov, nemških tovarnarjev in nemške plutokracije. O tem molčita „Delavec“ in „Svoboda“, a kričita tem silneje na nas, da ne bi opazile nerazsodne mase na sedanjih voditeljih socijalne demokracije, kako držno in lažljivo igro moreje uprizarjati ljudje tudi z lepimi idejami — kakor je n. pr. ideja socijalne reforme v zmislu uglasenja ostriosti v človeški družbi — z načeli in programi. Vemo sicer, da zveni to že banalno, vendar ne moremo dru-

gače, nego da rečemo, da so ti sodrugi podobni tatu, ostavivšemu ravnokar mesto svojega „dela“ in drvečemu po ulici kričaje: Primate ga, primate ga! Ljudje so jeli res drveti po ulicah za nepoznancem, katerega naj bi prijeli; navihani zmovi je spretno porabil nastalo zmešnjavo in je — odnesel pote. Naši socijalisti se zvesto drže te mnogizkušene taktike. Tudi oni kriče: Primate jih, primate jih, „tirane“ in „hijene“, ki pijejo vaše kri in ki se maste ob vaših žuljih! A namen kričanju? Jedino ta, da motijo pojme, da delajo zmešnjave, da zavijajo resnico, ali pa jo, kakor hitro je potrebne tako — potajujejo popolnoma.

Takov zavratni maneuver je trditve „Delavčev“, da je bila slovanska kršč.-narodna zveza vladna stranka in optima forma. Tako trdi „Delavec“, zanašaje se na lahkovernost svojih čitateljev, dočim ve sleherni pol. bosopetec, da se je sedanja večina v državnem zboru zasnova za hrbtno in proti volji vlade, ter da je bil glavni greh grofa Badenija in zajedno tudi vzrok njegovim neuspehom ter tudi njegovemu konečnemu padu ravno ta, da nikakor ni hotel vsprejeti programa večine! Krščansko narodna zveza slovanska le pač bila del večine, vladna stranka pa ni mogla biti že iz tega jednostavnega vzroka, ker ni bilo nikoli pravega soglasja med večino in vlado. Vse to so notoriške in — kakor rečeno — slehernemu poznane istine. To je: slehernemu, ki je opazoval dogodke z lastnimi očmi in je navašen misliti svojimi možgani.

No, „Delavec“ navaja par slučajev, da bi opravičil svoje trditve. Govori o predlogih za zvišanje podpor poškovancem po elementarnih neugodah, o lex Falkenhaya in o razpuščenju organizacije železničarjev.

Češ: slovanska krščansko narodna zveza je glasovala zoper zvišanje, pač pa je glasovala za zadnji dve odlozbi in svobodi nasprotni stvari.

Tu imate tisto taktiko socijalistiško, ki pripoveduje le pol resnice, seveda vsikdar le ono polovico, ki mače lepo luč na njih, a grdo na nas.

onemu otroku, ki bi se ga dotaknil, kajti vse leto bi bil pola mehurčkov po životu. Seno razdele potem med živino.

Na kresov večer. Volarji priženejo živino s paše domov, predno je zatonilo solnce, ker se boje, da jim ne bi copernice pomolze krav. Že kasno zvečer zapalijo vaški fantje kres, ob kojem uganjajo burke. Dekleta ga pogase. Potem gredo fantje in dekleta po vasi in pred vsako hišo pojo pesem o sv. Ivanu; zato berejo potem dekleta pšeno, katero prodajo. Za skupljeni denar kupujejo lepotečja za oltarje na planem o sv. Rešnjem telesu.

Ako je umrl materi prverojenec kmalu po porodu, mora mu namolziti nekoliko svojega mleka v rakev, da je ne bi potem zgubila.

b) Pravljice (o sv. Ciprijanu).

Nekdaj je živel ubožen mož z družino. Žena mu je rekla: „Idi kaj zaslužiti, sicer pomrjemo od glada!“ Mož jo je ubogal. Vzel je meh ter hajd v svet. V neki samoti srečal ga je gospod, ki ga je nagovoril: „Kam greste?“ Mož se je odrezal: „S trebuhom za kruhom!“ Ta ga je nadlegoval, kaj da je prav za prav temu vzrok, dokler mu revež ni povedal svoje bede. Gospod mu je rekel: „Dam vam denarja kolikor hočete, samo izročiti mi morate ono stvar, ki pride v vaši hiši na svet.“ Mož je mislil, kaj bi imelo priti na svet; slednjič se

Resnica je, da je večina glasovala slednjič za vladno predlogo o podporah, a resnica je tudi, da so se tudi njeni govorniki potezali za zvišanje! Meji drugimi sta potrebo zvišanja povdarjala najodločneje tudi naša zastopnika iz Istre. In še le potem, ko so videli, da vlada nikakor neče privoliti v večjo svoto, so se udali v opravičeni bojzani, da se stvar utegne izjaloviti ali vsaj zategniti. Bog ve kako na dolgo, čemur bi bila posledica ta, da stradajoče ljudstvo ne bi dobilo ne predlagane večje, in ne one manje svote, v katero je privolila vlada! Tako so stale stvari in naši poslanci se postopali povsem pametno, da so vzeli raje nekaj, nego pa nič. Svota je sicer majhna za toliko bedo, ali nič bi bilo še manje. Potreba pa je bila nujna, ker ljudstvo strada!

No, ker so že „sodruge“ toliko srboriti, da izživljajo diskuzijo o tem predmetu, pa bodi jim: pribijmo, kako so v tej stvari postopale nemške skupine in z istimi zvezani socijalisti! Pribijmo tu, da slavna obstrukcija ni imela usmiljenja niti z — stradajočimi. Neizprosno, kakor je možno le v divji strasti ali pa v preračunjenem herostrastvu, so uprizarjali dan za dnem divjaške prizore in so provzročili, da so minoli tedni in tedni — vlada je prišla s svojo predlogo v zbornico že meseca septembra — predno je zbornica poslancev mogla rešiti to stvar — ki vendar ni v nikaki dotiki ni s političnimi, ni narodnimi prepri, niti ne z vprašanjem o socijalni svobodi — marveč je to vprašanje zgolj človeškega usmiljenja, vprašanje — srca! Onim, ki so preprečili v svojem divjaštvu sleherni delo za socijalno reformo, onim, ki so onemogočili združenje avstrijskih strank za urejenje našega razmerja do Ogerske na pravičnejši podlagi, onim, ki so beznikiški ekscesi svojimi spravili avstrijski parlamentarizem na kant, je zapisati v neodpusten greh, da je zbornica tako pozno rešila to vprašanje, da je bilo sploh nemogoče predpisano ustavno rešenje, ker gosposka zbornica ni prišla do tega, da bi bila vsprejela predlogo. Še le sedaj, neparlamentarnimi sredstvi, pomočjo Š. za

je spomnil, da se doma kmalu mačka omači. Slednjič je bil zadovoljen z gospodovim predlogom. Ta mu je usul v meh kar mernik denarja. Ves vesel se je podal mož k svoji ubogi družini. Ko je prišel domov, povprašala ga je žena, kje je dobil toliko denarja, ker neka čudna mož jo je presunila. On jej je dopovedal vse. Kmalu sta prišla na to, da je mož izdal otroka hadiču, ki ima kmalu priti na svet. Čez nekaj dni je dobil res mož zalega fantiča, ki je kaj hitro raste. In pozneje, ko je delil oče otrokom kruha, dal je njemu vselej zadnjemu ter zraven mile vzdahnil. Fantič je kmalu opazil to spremembo ter je povpraševal očeta po vzroku, a ta mu ni hotel povedati. Navadno mu je rekal: „Ker te imam tako rad“. Deček je odrastel ter rekel očetu: „Idiva v gozd razsekati ono bukev!“ Šla sta. Ko je zatolkel fant vse zagvozde v razklad, je rekel oče: „Kaj pa storiva sedaj?“ Deček je odgovoril: „Jaz mahnem dobro se sekiro, vi pa segnete ta čas po zagvozde v les“. Fant je res mahnil, pa odtegnil sekiro, ko je imel oče roke v razkladu in je začel vzdihovati. Sin ga je vprašal: „Ako mi ne poveste, zakaj mile vzdihate, kedar mi dajata kruha, ne otmem vas“. Oče, v sili mu je povedal resnico. Fant, videči, da je izdan hudobi, se je poslovil od očeta ter se odpravil v gozd. (Pride še).

PODLISTEK.**Nekaj iz Brkinov.**

(Narodna blago, uredil Ivo Trošt.)

Krstni običaji: Mož, čegar je otrok, gre takoj po rojstvu svojega deteta k znanecu, da bi mu držal otroka h krstu. Drugi dan gresta boter in botra k porodnici po otroka, da ga odneseta h krstu. Oče otrokov jima da 1 goldinar, velik kos gnjati (pršuta) in celo potvico. Goldinar jima je dal zato, da ga po krstu zapijeta v krčmi, zraven prigrizujeta od gnjati. Z otrokom prinese botra 1 liter vina na dom. Prej so imeli gotovo kako druge mero, ker liter je zelo malo tradicionalna jednota. Porodnici povrneta botra darilo s tem, da jej botra prinese čez par dni v dar: poln vrbas belega kruha in potvico, 40 jajec, 2 funta masla, 2 funta sira, pol kilgr. kave, 1 kilgr. sladkorja. (Tudi kava in sladkor morata biti v prirastek novejšega časa.) V povračilo jej daje mati otrokova jedno gnjat ali pa povablja čez nekaj časa vso družino v goste.

V slučaju, da dete umre, mora je botra obleti, mati pa jo kliče z družino v goste!

Na božični večer. Vsako orodje, ki je kje zunaj, mora se spraviti pod streho. Ta večer denejo po t mizo koš, napolnen se senom, in gorjé